

Sprawozdanie Zarządu Głównego Stowarzyszenia Otwarta Rzeczpospolita za rok 2018

W roku 2018 Stowarzyszeniem Otwarta Rzeczpospolita kierował Zarząd: Marek Gumkowski (prezes), Magdalena Czyż, Irena Wóycicka (wiceprezeski), Jan Herczyński (skarbnik), Damian Wutke (sekretarz), Józef Lorski, Krzysztof Podemski, Adam Świtlik, Monika Wieczyńska (członkowie). Przewodniczącą Rady Programowej Stowarzyszenia była Paula Sawicka.

Skład Komisji Rewizyjnej: Natalia Woroszyńska (przewodnicząca), Antoni Sułek, Ludwika Wujec (członkowie).

W roku 2018 pracami biura Otwartej Rzeczpospolitej kierował Damian Wutke. W związku z działalnością statutową i dalszym funkcjonowaniem portalu www.zglosnienawisc.otwarta.org przedłużyliśmy umowę z Ewą Mirkowską-Treugutt.

31 grudnia 2018 roku Otwarta Rzeczpospolita liczyła 190 członków zwyczajnych. W minionym roku przyjęliśmy 13 nowych członków.

W roku 2018 Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita było członkiem międzynarodowych organizacji: EGAM (European Grassroots Antiracist Movement) oraz AEDH (European Association for the defence of Human Rights).

W okresie sprawozdawczym odbyły się 5 zebrań Zarządu OR i 1 zebranie Rady Programowej.

W 2018 roku pożegnaliśmy:

współzałożyciela Stowarzyszenia, wieloletniego – od początku istnienia OR – Przewodniczącego, a następnie Honorowego Przewodniczącego Rady Programowej

Jerzego Jedlickiego (31 stycznia 2018)

Członkinię Stowarzyszenia – **Annę Szaniawską (15 czerwca 2018)**.

13 października 2017 roku odszedł członek Stowarzyszenia – **Stanisław Wyganowski**.

Sprawozdanie merytoryczne

1. Działalność statutowa.
  2. Program dotacyjny „Demokracja w Działaniu”.
  3. Otwarte debaty.
  4. Konkurs prac magisterskich im. Jana Józefa Lipskiego.
  5. Kalendarium ważniejszych wydarzeń i inicjatyw.
-

1. Działalność statutowa

a/ monitoring aktów nienawiści

W okresie od 1 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2018 roku w ramach naszej działalności statutowej przesłaliśmy do organów ścigania (policja, prokuratura, Główna Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu) 219 zawiadomień o możliwości popełnienia przestępstwa ściganego z urzędu. Podział na poszczególne miesiące przedstawia się następująco: styczeń – 8 spraw; luty – 18 spraw; marzec – 15 spraw; kwiecień – 4 sprawy; maj – 10 spraw; czerwiec – 14 spraw; lipiec – 31 spraw; sierpień – 82 sprawy; wrzesień – 25 spraw; październik – 5 spraw; listopad – 4 sprawy, grudzień – 3 sprawy.

Większość zgłoszeń dotyczyła wypowiedzi publikowanych w Internecie, o których byliśmy informowani za pośrednictwem portalu www.zglosnienawisc.otwarta.org. Zgodnie z przyjętymi przez nasz zespół procedurami, na wstępie ocenialiśmy wiarygodność zgłoszeń, a następnie, jeśli uznaliśmy że dana treść wyczerpuje znamiona czynu zabronionego, przekazywaliśmy sprawę organom ścigania. W tym samym okresie prezes Stowarzyszenia złożył w charakterze świadka

zeznania na Policji w 25 sprawach wniesionych przez Otwartą Rzeczpospolitą sprawach, trzy razy wystąpił jako świadek przed Oddziałową Komisją Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie, po razie przed Sądem Rejonowym w Częstochowie oraz Sądem Rejonowym w Lublinie w sprawach toczących się w związku z wniesionymi przez nas zawiadomieniami.

b/ interwencje prawne i ich skutki

Niewyczerpanie znamion czynu zabronionego było przyczyną odmowy wszczęcia lub umorzenia dochodzenia w 81 sprawach przez nas zgłoszonych. Niewykrycie sprawcy – w 29 sprawach. W przypadku 34 spraw nie znamy przyczyny odmowy wszczęcia lub umorzenia dochodzenia. Zgodnie z art. 325e par. 1 kpk postanowienie o wszczęciu lub odmowie wszczęcia dochodzenia, jego umorzeniu oraz zawieszeniu nie wymaga uzasadnienia (konstytucyjność tego przepisu potwierdził w 2014 roku Trybunał Konstytucyjny). Wśród uzasadnień o odmowie wszczęcia dochodzenia raz pojawił się zapis o „znikomej społecznej szkodliwości czynu”. W jednym przypadku przesłano do sądu wnioski o ukaranie sprawcy przestępstwa. W pozostałych przypadkach nadal nie znamy rozstrzygnięcia (wydano decyzję o wszczęciu dochodzenia lub przekazaniu do właściwej Prokuratury).

W przypadku czterech spraw do sądów przesłano z Prokuratury wnioski o warunkowe umorzenie postępowania karnego (w każdej z tych spraw Sąd przychylił się do wniosku Prokuratura). W dwóch sprawach przesłano do Sądu Rejonowego w Piasecznie akt oskarżenia (postępowania nadal się toczą).

c/ odwołania i zażalenia od decyzji o niepodjęciu lub umorzeniu postępowania

Stowarzyszenie złożyło 13 odwołań i zażaleń od decyzji o niepodjęciu postępowania w zgłoszonych sprawach lub o ich umorzeniu.

Pięciokrotnie nasze zażalenia były rozpatrywane przez Sąd, który w trzech przypadkach nie uwzględnił naszego wniosku, w dwóch przypadkach Sąd przychylił się do naszej argumentacji i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia Prokuraturze. W jednej sprawie nie wyznaczono dotychczas terminu posiedzenia, na którym Sąd rozpozna nasze zażalenie. W pozostałych

przypadkach zażalenia nie były rozpatrywane, ponieważ Stowarzyszenie było uznawane za podmiot nieuprawniony do jego wniesienia.

d/ interwencje społeczne oraz monitoring inicjatyw na rzecz tolerancji

Ten rodzaj działalności Stowarzyszenia obejmuje uczestnictwo w zbiorowych protestach i petycjach, tworzenie i wysyłanie listów i pism do przedstawicieli administracji rządowej i samorządowej różnego szczebla, instytucji i organizacji itp., a także wystąpienia przedstawicieli Stowarzyszenia w mediach (wypowiedzi dla prasy, w radiu i telewizji). W okresie sprawozdawczym zainicjowaliśmy 12 takich interwencji, do podobnej liczby dołączyliśmy jako sygnatariusze listów i oświadczeń zbiorowych. Rejestrowaliśmy również i wspieraliśmy wydarzenia świadczące o przeciwdziałaniu aktom nietolerancji, reagowaniu na nie i zapobieganiu im podejmowane przez instytucje oraz organizacje pozarządowe. Ważniejsze tego rodzaju inicjatywy Stowarzyszenia są opisane w *Kalendarium ważniejszych wydarzeń i inicjatyw* – pkt.5).

2. Program dotacyjny „Demokracja w Działaniu”

W lipcu 2016 roku otrzymaliśmy wsparcie finansowe w ramach Programu Dotacyjnego „Demokracja w Działaniu” prowadzonego przez Fundację im. Stefana Batorego. Środki te skończyliśmy wydatkować z 30 września 2018 roku. Opis działań do 31 grudnia 2017 zawarty był w sprawozdaniu merytorycznym Zarządu za rok 2017.

Fundusze umożliwiły nam dalsze monitorowanie nienawistnych zdarzeń, weryfikowanie ich wiarygodności, podejmowanie interwencji prawnych i/lub obywatelskich, lokowanie zebranych incydentów na portalu. Czynimy to przede wszystkim za pomocą narzędzia wypracowanego we wcześniejszym projekcie – portalu www.zglosnienawisc.otwarta.org. Prowadzeniu monitoringu, rejestrowaniu i nagłaśnianiu zjawiska mowy i czynów nienawiści, ale również podejmowanych w przestrzeni publicznej inicjatyw na rzecz tolerancji, służy również zakładka „[MONITORING](#)” na naszej stronie internetowej.

We wrześniu 2018 roku zakończyliśmy proces modyfikacji angielskiej wersji strony internetowej. Nadaliśmy jej identyczny interfejs jak na stronie polskiej, przetłumaczyliśmy zawartość (przede

wszystkim informację o Stowarzyszeniu i władzach), uruchomiliśmy możliwość szybkiego wykonywania przelewów (podobnie jak to jest na stronie polskiej).

Do końca kwietnia dystrybuowaliśmy filmiki promujące Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita, zachęcające do przekazania 1 % na rzecz OR i do wspierania naszej działalności w sposób ciągły. Dystrybucja odbywała się głównie za pośrednictwem Facebooka, YouTube, naszych list mailingowych oraz zaprzyjaźnionych osób publicznych.

Ponadto zleciliśmy dodruk kartek zachęcających do przekazania 1%, które były kolportowane na terenie Warszawy oraz wysyłane pocztą tradycyjną. Za rok 2017 wpłynęło na nasze konto **21 438,30 zł**. Dla przypomnienia - za rok 2016 (czyli w 2017) otrzymaliśmy **15 651,73 zł**

3. Otwarte debaty

8 maja 2018 roku odbyła się XIV Publiczna Debata Stowarzyszenia Otwarta Rzeczpospolita i Teatru Polskiego im. Arnolda Szyfmana. Obrady pod hasłem „*Czy potrzebujemy autorytetów? ... czyli o rolach i zadaniach współczesnej inteligencji*” dedykowane były pamięci prof. Jerzego Jedlickiego – wybitnego intelektualisty, historyka idei, działacza opozycji demokratycznej, współzałożyciela Stowarzyszenia Otwarta Rzeczpospolita, przewodniczącego Rady Programowej, do śmierci jej honorowego przewodniczącego, naszego Mistrza i Przyjaciela.

W dyskusji moderowanej przez Piotra Kulasa udział wzięli Aleksandra Gliszczyńska – Grabias, Joanna Kurczewska oraz Leszek Jażdżewski.

9 listopada 2018 roku odbyła się XV Publiczna Debata Stowarzyszenia Otwarta Rzeczpospolita i Teatru Polskiego im. Arnolda Szyfmana. Obrady pod hasłem *Czy potrzeba nam „Wielkiej Polski”?* odbywały się w Międzynarodowym Dniu Walki z Faszyzmem i Antysemityzmem oraz w przededniu stulecia Niepodległości, która patronowała Debacie.

Spotkanie otworzyli przewodnicząca Rady Programowej Otwartej Rzeczpospolitej Paula Sawicka oraz zastępca Dyrektora Naczelnego, Dyrektor Artystyczny Janusz Majcherek, którzy też poprowadzili obrady. Natomiast w dyskusji udział wzięli Anna Trzeciakowska, Zofia Marcinek oraz Piotr Trudnowski. Na rozpoczęcie spotkania *Krótką refleksję nad stuleciem niepodległości* wygłosił Zbigniew Gluza.

4. Konkurs prac magisterskich im. Jana Józefa Lipskiego

Do organizowanego przez Otwartą Rzeczpospolitą Konkursu prac magisterskich im. Jana Józefa Lipskiego – jego XXIII edycji – zakwalifikowano 48 prac, spośród których wyłoniono 10 prac, którym przyznano nagrody i wyróżnienia. Jedna praca otrzymała nagrodę I stopnia (ufundowaną przez Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita), dwie – nagrodę II stopnia (w tym jedna nagrodę im. Joanny Wiszniewicz), siedmiu pracom przyznano wyróżnienia (w tym wyróżnienie specjalne im. Gajki Kuroniowej, wyróżnienie specjalne im. Jacka Kuronia, wyróżnienie specjalne ufundowane przez Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza). Uroczystość rozdania nagród XXIII edycji Konkursu odbyła się 21 czerwca 2018 r. w sali im. Adama Mickiewicza w Pałacu Staszica. Nazwiska laureatów, tytuły prac oraz sprawozdanie z wręczenia i rozmowy z wyróżnionymi autorami można znaleźć na stronie www.otwarta.org.

Do XXIV edycji Konkursu w 2019 r. zakwalifikowano 28 prac.

5. Kalendarium ważniejszych wydarzeń i inicjatyw

Rok 2018

03.01

Prezes Marek Gumkowski, w imieniu Stowarzyszenia, wystosował list do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie obniżeniu dotacji na zachowanie i rozwój białoruskiej tożsamości kulturowej, a przede wszystkim na wydawanie tygodnika Białorusinów w Polsce „Niwa”. List pozostał bez odpowiedzi.

08.01

Wystosowaliśmy list otwarty do przeora Jasnej Góry – o. Mariana Waligóry – w związku z planowanym na 13 stycznia 2018 roku koncertem węgierskiego, neonazistowskiego, szerzącego nienawiść do wszelkich mniejszości zespołu *Hungarica*. Miał to być element X Pielgrzymki Kibiców na Jasną Górę. List z prośbą o niedopuszczenie do koncertu podpisali Przewodnicząca Rady Programowej Paula Sawicka oraz Prezes Zarządu Głównego Marek Gumkowski. Decyzją organizatorów i ojców paulinów koncert się nie odbył.

09.01

Prokuratura Rejonowa w Częstochowie umorzyła śledztwo w sprawie, której przedmiotem był statut Obozu Narodowo-Radykalnego. Uznała, że dokument ten nie nawołuje do nienawiści na tle różnic narodowościowych, rasowych i wyznaniowych. Otwarta Rzeczpospolita przyłączyła się do listu częstochowskiej radnej Jolanty Urbańskiej, w którym prosi Prezydenta Częstochowy o wniesienie zażalenie na decyzję Prokuratury.

15.01

Wystosowaliśmy list do przeora jasnogórskiego klasztoru, Prymasa Polski, Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Komendanta Głównego Policji oraz Komendanta Miejskiego Policji w Częstochowie w związku z wydarzeniami 13 stycznia 2018, kiedy uczestnicy X Pielgrzymki Kibiców zaatakowali stojących w milczeniu członków Obywateli RP oraz Stowarzyszenia Demokratyczna RP. W imieniu Rady i Zarządu list podpisali Paula Sawicka i Marek Gumkowski.

Jedyna odpowiedź jaka nadeszła to list abpa Wojciecha Polaka – Prymasa Polski. Ksiądz Prymas zapewnia, że Kościół potępia wszelkie akty agresji i nienawiści wobec drugiego człowieka, niezależnie od pochodzenia, poglądów czy wyznawanej religii. Zobowiązuje się do przekazania postulatu wzmocnienia duszpasterskiego oddziaływania na środowisko kibiców księdzu bp Florczykowi – delegatowi Konferencji Episkopatu ds. Duszpasterstwa Sportowców.

22.01

Przewodnicząca Rady Programowej oraz Prezes Zarządu Głównego wystosowali list do Krzysztofa Łapińskiego – sekretarza stanu w Kancelarii Prezydenta RP. Powiedział on, odnosząc się do reportażu Superwizjera TVN o polskich neonazistach i organizowanych przez nich festiwalach oraz obchodach urodzin Hitlera, że są to „grupy hermetyczne” i że takie imprezy „odbywały się w zamkniętych przestrzeniach i nie było o nich wiadomo”. Aby wyprowadzić Pana Ministra z błędu przypomnieliśmy m.in. o interwencjach organizacji pozarządowych ws. festiwalu Orle Gniazdo. Minister Łapiński w żaden sposób nie odniósł się do naszego listu.

05.02

Wystosowaliśmy oświadczenie ws. planowanej nowelizacji ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej. Sprzeciwialiśmy się jej wprowadzeniu i wezwaliśmy Prezydenta Rzeczpospolitej do jej zawetowania dlatego, że może ona grozić ograniczeniem wolności słowa, w tym ograniczeniem swobody dyskusji naukowej i ekspresji artystycznej, a także uniemożliwić poruszanie niektórych

trudnych tematów relacji polsko-żydowskich w czasie okupacji. Oświadczenie podpisali Przewodnicząca Rady Programowej oraz Prezes Zarządu Głównego.

19.02

Podpisaliśmy list solidarności ze społeczeństwem obywatelskim na Węgrzech. Była to reakcja na zaproponowany przez rząd Viktora Orbana pakiet legislacyjny obejmujący 3 ustawy, powszechnie określane jako „Stop Soros”.

27.02

Dołączyliśmy do apelu polskich organizacji pozarządowych ws. pozostawienia bez zmian ustawy o zbiórkach publicznych.

28.02

Wystosowaliśmy list do burmistrza Mszany Dolnej, w którym wyraziliśmy uznanie dla działalności pani Urszuli Antosz – Rekuckiej oraz wezwaliśmy włodarza miasta do uczynienia wszystkiego, co możliwe, aby pamięć mszańskich Żydów została w sposób odpowiedni uczczona, tak jak w innych miejscach w Polsce. List podpisali Paula Sawicka i Marek Gumkowski. List pozostał bez odpowiedzi.

01.03

Wystosowaliśmy list ws. antysemitycznych wypowiedzi w programie „Salon dziennikarski” w TVP Info. Zgodnie z ustawą o radiofonii i telewizji wystąpiliśmy do KRRiTV z prośbą o ustalenie czy treści programu nie naruszają zapisów tejże ustawy. List w tej sprawie przekazaliśmy również do wiadomości Rady Mediów Narodowych oraz Prezesa TVP. W imieniu Stowarzyszenia list podpisał Sekretarz Zarządu Głównego Damian Wutke. Żaden z adresatów nie ustosunkował się do wystąpienia.

05.03

W Poznaniu odbyła się VII Debata Akademicka pod tytułem „My Polacy, My Żydzi”, zorganizowana przez Uniwersytet im. Adama Mickiewicza oraz Uniwersytet Ekonomiczny. Do dyskusji o tym, jak powinniśmy obecnie rozmawiać o skomplikowanych dziejach Polaków i Żydów? Czym jest antysemityzm? Jakie są jego rodzaje? Czy mamy do czynienia z jakąś specyficzną polską odmianą antysemityzmu? Jakie są źródła polskiego antysemityzmu? wprowadzili: prof. dr hab. Katarzyna Kuczyńska-Koschany, dr Piotr Forecki, prof. dr hab.

Przemysław Deszczyński, prof. dr hab. Tadeusz Kowalski, a moderował prof. UAM dr hab. Krzysztof Podemski – socjolog, członek Zarządu Stowarzyszenia Otwarta Rzeczpospolita.

08.03

100 polskich organizacji społeczeństwa obywatelskiego, wśród nich Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita, wystosowało list otwarty do międzynarodowej opinii publicznej. List „Prawda i pojednanie” był wyrazem sprzeciwu na to jak bieżąca polityka kładzie się cieniem na budowanych przez lata relacjach polsko-żydowskich.

10.03

Otwarta Rzeczpospolita została partnerem instytucjonalnym organizowanej przez Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN kampanii „Inna historia, taki sam hejt”, która powstała w ramach obchodów 50. rocznicy wydarzeń marcowych 1968 roku.

27.03

W związku z planowaną na 14 kwietnia 2018 roku V Pielgrzymką Ruchów Narodowych na Jasną Górę wystosowaliśmy list do Prymasa Polski abpa Wojciecha Polaka. Poprosiliśmy o ponowne zwrócenie się do Konferencji Episkopatu Polski z postulatem wzmocnienia duszpasterskiego nadzoru nad pielgrzymkami ruchów narodowych na Jasną Górę. Prosimy również o zwrócenie się do Przeora jasnogórskiego klasztoru z prośbą rozważenia możliwości odwołania pielgrzymki środowisk narodowych”. List podpisali Przewodnicząca Rady Programowej oraz Prezes Zarządu Głównego. Tym razem ze strony Księdza Prymasa nie nadeszła odpowiedź na nasz list.

30.03

Dołączyliśmy do listu otwartego w sprawie Pielgrzymki Ruchów Narodowych na Jasną Górę. Apel do przeora Jasnej Góry z prośbą o odwołanie wydarzenia podpisały organizacje: Stowarzyszenie Demokratyczna RP, Obywatele RP, Protest Kobiet, Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita, Wolni i Równi, a także przedstawiciele polskiego życia publicznego m. in. Ludwika i Henryk Wujcowie, Andrzej Celiński, Halina i Waldemar Kuczyńscy, Zbigniew Hołdys, prof. Magdalena Środa.

04.04

Wystartowała kampania społeczna "Nasz chleb powszedni", która w prosty sposób pokazuje, jak osobiste spotkanie z przedstawicielami mniejszości wpływa na ich postrzeganie przez Polaków.

Do udziału w eksperymencie społecznym "Nasz chleb powszedni" zaproszono kilku przedstawicieli mniejszości - homoseksualistę, Żyda, uchodźczynię z Kongo, uchodźcę z Syrii i muzułmanina. Przedstawiają w kilku słowach swoje historie, którymi przeplatane są archiwalne filmy pokazujące polskie przykłady antysemityzmu, homofobii czy nienawistnych transparentów skierowanych w stronę muzułmanów. Otwarta Rzeczpospolita razem z inicjatywą *Chlebem i Solą* objęły kampanię swoim patronatem.

11.04

Rzecznik praw obywatelskich Adam Bodnar wręczył Odznakę Honorową RPO „za Zasługi dla Ochrony Praw Człowieka” Stowarzyszeniu przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobii „Otwarta Rzeczpospolita”. Odebrali ją Paula Sawicka i Marek Gumkowski.

17.04

Wydaliśmy oświadczenie, w którym wyraziliśmy głębokie oburzenie i niesmak z powodu informacji o tym, że w historycznej Sali BHP Stoczni Gdańskiej odbył się zjazd Obozu Narodowo – Radykalnego. Oświadczenie podpisali Paula Sawicka oraz Marek Gumkowski.

19.04

Odbyły się pierwsze Niezależne Obchody Wybuchu Powstania w Getcie Warszawskim. Razem z Antyfaszystowską Warszawą, Koalicją Antyfaszystowską, Historią czerwoną i czarno – czerwoną, Stacją Muranów, Studenckim Komitetem Antyfaszystowskim, Syreną, Warszawskim Strajkiem Kobiet oraz chórem WLH im. Jacka Kuronia przypomnieliśmy o tym, co stało się 75 lat temu. Przypomnieliśmy o tych, którzy walczyli. Przypomnieliśmy o tych, którzy zginęli. Przypomnieliśmy o tych, którzy pamięć o tym podtrzymywali: o Marku Edelmanie, Jacku Kuroniu, Lechosławie Goździku, Mirosławie Sawickim, Noemi Korsan, Zofii Kuratowskiej, Ance Kowalskiej, Chawie Raban, Julii Hartwig i wielu innych.

Wieczorem na Placu Bankowym odbyła się ceremonia wirtualnej odbudowy Wielkiej Synagogi. Realizując pomysł artystki Gabi von Seltsmann, uczciliśmy 75. rocznicę wybuchu powstania w warszawskim getcie. Posługując się obrazem, dźwiękiem i emocją odbudowaliśmy wirtualnie Wielką Synagogę, zburzoną przez Niemców po upadku powstania. W trakcie ceremonii usłyszeliśmy archiwalne nagranie śpiewu kantora tej synagogi, Gerszona Siroty, który zginął w warszawskim getcie oraz fragmenty wiersza Bashert, które przeczytała Autorka, Irena Klepfisz, córka Michała żołnierza ŻOB oraz Paula Sawicka.

Twórcami tego niezwykłego wydarzenia byli: Gabi von Seltmann, Marcin Lenarczyk, Elwira Wojtunik, Popesz Csaba Láng / Elektro Moon Vision. Zdjęcia wykorzystane w trakcie animacji pochodziły ze zbiorów Żydowskiego Instytutu Historycznego im. Emanuela Ringelbluma oraz Muzeum Powstania Warszawskiego. Partnerami wydarzenia były Stowarzyszenie Żydowski Instytut Historyczny w Polsce oraz Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN Patronatem wydarzenia objął Żydowski Instytut Historyczny Realizacja ceremonii nie byłaby możliwa, gdyby nie wsparcie udzielone przez darczyńców: Andrzej i Małgorzata Rojek, Irene Kronhill Pletka oraz the Kronhill Pletka Foundation, Fundacja im. Róży Luksemburg, Gmina Żydowska w Warszawie.

18.05

Odbył się I Koniński Marsz Tolerancji. To odpowiedź na ataki hejtu, z jakimi spotkały się konińskie II i III Liceum Ogólnokształcące. Pod koniec kwietnia facebookowa grupa „Polska dla Polaków” przeprowadziła atak na fanpage II Liceum Ogólnokształcącego im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Koninie. Powodem hejtu było udostępnienie filmu *Nasz Chleb Powszedni*. W wyniku tych ataków II LO usunęło film ze swojego profilu w mediach społecznościowych. Sekretarz Zarządu Otwartej Rzeczypospolitej, Damian Wutke, skierował w imieniu Stowarzyszenia list do organizatorów i uczestników Marszu Tolerancji.

19.05

W Domu Spotkań z Historią odbyła się premiera książki Agaty Tuszyńskiej *Bagaż osobisty. Po Marcu*. To wielogłosowa opowieść grupy przyjaciół – pomarcowych emigrantów – którzy opuścili Polskę z „dokumentem podróży”, stwierdzającym, że jego okaziciel nie jest już obywatelem tego kraju. Książka była Stowarzyszenia Otwarta Rzeczpospolita.

19.05

Koalicja Równych Szans, do której należy Otwarta Rzeczpospolita, wydała wspólne stanowisko, w którym solidaryzuje się z osobami z niepełnosprawnościami i ich rodzinami, prowadzącymi od miesiąca protest w budynku Sejmu RP. Koalicja, popierając postulaty osób protestujących wzywała także polskie władze do pilnego zajęcia się systemowymi naruszeniami praw człowieka tej grupy społecznej.

29.05

W australijskim magazynie *The Age* ukazał się artykuł Arnolda Zable „Duch Edelmana rzuca wyzwanie rosnącej nacjonalistycznej prawicy w Europie”, w którym Paula Sawicka opowiadała o

ideałach Marka Edelmana, o rosnącej w Polsce nienawiści, o Niezależnych Obchodach Rocznicy Powstania w Getcie Warszawskim.

04.06

120 organizacji pozarządowych i ruchów obywatelskich, w tym Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita, wystosowało apel do Jean-Clauda Junckera, przewodniczącego Komisji Europejskiej, o skierowanie ustawy o Sądzie Najwyższym do Trybunału Sprawiedliwości UE.

10.06

Odbyło się kolejne namysłowskie spotkanie z cyklu „Porozmawiajmy o Polsce!”, zorganizowane przez członka Zarządu Adama Świtlika, pod szyldem Otwartej Rzeczpospolitej. Zaproszenie przyjął Krzysztof Skiba – legendarny rockman, lider kapeli Big Cyc. Były to dwie godziny rozmowy o Polsce, niesamowite opowieści o działalności opozycyjnej i „Pomarańczowej Alternatywie”. Były też gorzkie słowa o teraźniejszości i o tym jak zawłaszczane jest nasze państwo. O zachłanności rządzących oraz o zagrożeniach płynących z ze strony ruchów narodowych.

22.06

38 organizacji społecznych zwróciło się z pilnym apelem do prof. Jacka Czaputowicza, Ministra Spraw Zagranicznych i Zbigniewa Bońka, Prezesa Polskiego Związku Piłki Nożnej o podjęcie działań na rzecz uwolnienia osób więzionych przez Federację Rosyjską z powodów politycznych. Wśród sygnatariuszy obu listów znalazła się Otwarta Rzeczpospolita.

02.07

Blisko 50 organizacji i inicjatyw społecznych, w tym Otwarta Rzeczpospolita, wydało stanowisko w sprawie kolejnego „zdania odrębnego” Mariusza Muszyńskiego do orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, w którym zarzuca Rzecznikowi Praw Obywatelskich m.in. „braki etyczne” oraz „bezprawną aktywność”.

03.07

Otwarta Rzeczpospolita znalazła się w gronie sygnatariuszy listu otwartego do Ambasadora RP w Londynie, w którym domagano się natychmiastowego zaprzestania wszelkiego wsparcia dla skrajnie prawicowych organizacji oraz przeprosin ze strony Ambasadora, wystosowanych do wszystkich, którzy poczuli się urażeni działaniami kierowanej przez niego placówki.

06.08

W warszawskich tramwajach rozpoczęła się kampania społeczna pt. „Agresja wysiada”, będąca odpowiedzią na eskalację zachowań motywowanych uprzedzeniami i nienawiścią. Celem kampanii jest zwrócenie uwagi na przemoc w przestrzeni publicznej, w tym w komunikacji miejskiej. Pierwsze pięć spotów przypomina będzie wypowiedzi takich autorytetów jak: Marek Edelman, Maria Skłodowska-Curie, Tadeusz Mazowiecki, Zofia Kuratowska oraz Jan Józef Lipski. Autorami spotów są Marcin Wicha i Tomasz Frycz.

Tydzień później rozpoczęła się druga część kampanii. Pięć kolejnych spotów to instrukcje dla pasażerów, jak się zachować i jak zareagować, jeśli zetkną się w tramwaju z dyskryminacją czy agresją ze względu na płeć, kolor skóry, wyznanie, orientację seksualną, pochodzenie, niepełnosprawność lub jakąkolwiek inną cechę. Animacje informują na przykład, że na numer 723 986 112 można wysłać alarmowego smsa. Przypominają również o naszym portalu – www.zglosnienawisc.otwarta.org Autorem spotów jest Bartek Orlicki.

Partnerem kampanii organizowanej przez Stowarzyszenie przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobii Otwarta Rzeczpospolita są Tramwaje Warszawskie.

14.08

Przewodniczą Rady Programowej Paula Sawicka komentowała w Faktach po Faktach wypowiedź ministra Błaszczaka, który uczestników Marszu Równości w Poznaniu nazwał „sodomitami”. „W ten sposób nie mówi się o żadnej grupie obywateli, w dodatku publicznie. Poglądy prywatne pana Błaszczaka mnie nie interesują, ale uważam, że stanowisko, które zajmuje, zobowiązuje go do szacunku też dla słowa, dla języka i dla obywateli. Za tego rodzaju wypowiedź powinien zostać natychmiast zdymisjonowany” – mówiła Paula Sawicka.

18.08

Prezes Marek Gumkowski był gościem Conrado Moreno w Radiu dla Ciebie, gdzie razem z Maciejem Dulkiem z Tramwajów Warszawskich opowiadali o kampanii „Agresja wysiada” i o tym jak reagować na przemoc i nienawiść w przestrzeni publicznej.

27.08

Paula Sawicka i Marek Gumkowski podpisali list otwarty do społeczności Wietnamskiej Warszawy, w którym sygnatariusze solidaryzują się z represjonowanymi Wietnamczykami, przypominają że Wietnam pozostaje krajem komunistycznej dyktatury i wyrażają oburzenie faktem, że przedstawiciele władz stolicy Polski oraz Dowództwa Garnizonu Warszawa włączyli

się w organizację wydarzenia, które zgodnie z oficjalnym zaproszeniem jest elementem obchodów 73 rocznicy proklamowania niepodległości Socjalistycznej Republiki Wietnamu.

06.09

W Muzeum Warszawskiej Pragi, z inicjatywy Andrzeja Rukowicza, odbył się koncert GAN EDEN dedykowany pamięci dzieci i wszystkich pracowników Sanatorium im. Medema w Miedzeszynie. Ta niezwykła placówka działała w latach 1926 – 1942, a jednym z wychowanków sanatorium był Marek Edelman. Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita jest partnerem projektu.

09.09

Odbyła się debata „Czym jest naród? Wokół eseju Ernsta Renana”, którą poprowadziła wiceprezeska Otwartej Rzeczpospolitej Magdalena Czyż, a udział wzięli Adam Michnik oraz Aleksander Hall. Wydarzenie odbyło się w ramach Warszawskich Dni Różnorodności.

23.09

Zorganizowaliśmy wspólnie z Parafią Ewangelicko – Reformowaną w Warszawie, przy ogromnym udziale członkini Otwartej Rzeczpospolitej p. Marty Glińskiej, wykład i dyskusję z Dale Andrew z Towarzystwa Religijnego Przyjaciół w Paryżu pt. "Jak Kwakrzy pomagali uchodźcom w europejskich kryzysach XX wieku".

11.10

154 organizacje społeczeństwa obywatelskiego z 19 państw członkowskich wezwało unijnych decydentów do uczynienia programu „Prawa i Wartości” bardziej ambitnym poprzez zwiększenie jego budżetu, rozszerzenie zakresu tematycznego i uproszczenie dostępu do funduszy. Wśród sygnatariuszy znalazła się Otwarta Rzeczpospolita.

13.10

W całej Europie, również w Polsce, odbyły się manifestacje pod wspólnym hasłem: „Przeciw Nacjonalizmom. Za europejską Solidarnością”. W Warszawie demonstracja została zorganizowana przez Komitet Obywatelski przy Prezydencie Lechu Wałęsie, inicjatywę Odnowa, stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita, Kongres Kobiet i Obywateli RP. W trakcie manifestacji przemawiała m. in. Irena Wóycicka – wiceprezeska Otwartej Rzeczpospolitej.

25.10

Wystosowaliśmy list do Komendanta Głównego Policji, Komendanta Stołecznego Policji, Prezydent m. st. Warszawy, Ministerstwa Edukacji Narodowej, Mazowieckiego Kuratora Oświaty oraz Międzyresortowego Zespołu do Spraw Przeciwdziałania Propagowaniu Faszyzmu i Innych Ustrojów Totalitarnych oraz Przepęstwowm Inspirowanym Nienawiścią na Tle Różnic Narodowościowych, Etnicznych, Rasowych, Wyznaniowych albo ze względu na Bezwyznaniowość, w którym apelowaliśmy o zapobieżenie zaplanowanemu na 10 listopada 2018 roku koncertowi „Ku Niepodległej”, organizowanym przez Stowarzyszenie na Rzecz Tradycji i Kultury „Niklot”, odwołujące się do filozofii przedwojennej, nacjonalistycznej i neopogańskiej, grupy Zadruga. Jednocześnie zaapelowaliśmy do władz oświatowych o przestrzeganie młodzieży przed uczestnictwem w wydarzeniach, które zatruwają serca i umysły nienawiścią i nietolerancją. List podpisali Paula Sawicka i Marek Gumkowski.

Koncert Ku Niepodległej nie odbył się, ponieważ większość organizatorów została zatrzymana przez Policję.

28.11

Zarząd i Rada Programowa opublikowały oświadczenie, w którym wyrażają sprzeciw i protestują przeciwko publikowaniu, w szczególności na łamach tygodnika „Do Rzeczy”, antysemickich, kłamliwych, utrwalających stereotypy i szerzących nienawiść rysunków Cezarego Krysztopy.

10.12

W Kolegium Artes Liberales UW odbyła się konferencja Mowa nienawiści – opór i przeciwdziałanie. Konferencja jest organizowana w ramach projektu badawczego: Kontrpubliczności atakowanych innych. Mowa nienawiści i strategii oporu we współczesnej Polsce. Projekt odbywa się w okresie: czerwiec 2018 – styczeń 2019 w ramach programu „Participatory Action Research” finansowanego przez Fundację „Instytut Artes Liberales”. Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita objęło wydarzenie swoim patronatem, a wśród uczestników znajdował się Prezes Marek Gumkowski.

11.12

Nakładem wydawnictwa „Nisza” Krystyny Bratkowskiej ukazała się książka „Jerzy Jedlicki, historyk nietypowy”. To wybór listów prof. Jedlickiego do prof. Witolda Kuli, w opracowaniu

prof. Marcina Kuli. Publikacja była możliwa dzięki darowiźnie celowej przekazanej Otwartej Rzeczypospolitej przez Adama Michnika.

31.12

Archiwum Ośrodka KARTA zakończyło opracowanie kolekcji prof. Jerzego Jedlickiego (1930-2018). W ramach zadania opracowano i zinwentaryzowano w Otwartym Systemie Archiwizacji 513 j.a. Spuścizna zawiera m.in. materiały biograficzne, materiały działalności zawodowej, materiały działalności w Towarzystwie Kursów Naukowych, Polskim PEN Clubie, Otwartej Rzeczypospolitej – Stowarzyszeniu Przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobii; prace naukowe dotyczące historii społecznej, historii idei, kultury, dziejów inteligencji (artykuły, eseje, odczyty, wykłady, recenzje, teksty książek), materiały warsztatowe do badań; korespondencję; materiały rodzinne, w tym głównie materiały matki, Wandy Jedlickiej.

Projekt: „Opracowanie, udostępnienie oraz zabezpieczenie spuścizny prof. Jerzego Jedlickiego” został dofinansowany przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w ramach konkursu: „Wspieranie działań archiwalnych 2018. Nabór II”.

Warszawa, 19 lutego 2019 roku